

Domstolen nämner processhinder i ny tidplan

I en reviderad tidsplan angav mark- och miljödomstolen i mitten av mars att domstolen under juni-okt avser pröva frågan om ytterligare kompletteringsbehov och om ev. processhinder föreligger för prövningen av ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle. Samtidigt kämpar kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB med kompletteringskraven från Strålsäkerhetsmyndigheten. Nästa paket med kompletteringar ska lämnas in i juni.

Kraftindustrins kärnavfallsgranskning, SKB, som ansökt om att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, har fortfarande inte lämnat in alla de kompletteringar som Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, begärt i sin granskning enligt kärntekniklagen. Bolaget har meddelat att en ny leverans av kompletteringssvar kommer att

lämnas in juni 2014. I prövningen enligt miljöbalken motsätter sig samtidigt kärnavfallsbolaget de flesta kompletteringskrav som framförts till domstolen och vill inte att strålsäkerhetsfrågor ska hanteras, annat än mycket översiktligt, av domstolen.

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt har sedan i november

gjort en genomgripande granskning av de kompletteringskrav som inkommit sedan ansökan lämnades in för drygt tre år sedan och hur kärnavfallsbolaget SKB ser på dessa krav. Den 14 mars presenterade domstolen en ny tidsplan för prövningen av målet. Tidsplanen innehåller denna gång lite mer analys av läget för prövningen än tidigare

Artikeln forts på sid 2

Fler nyheter:

- Fortsatta problem med forskningen om kopparkorrosion sid. 2
- Stopp för artskyddsdispens sid. 3
- Hur ska ansökan om SFR 2 prövas? sid. 3
- Ska staten stå för avfallskostnaderna? sid. 4
- Kunskap om kärnavfallsfrågor sid. 4
- Problem med den svenska modellen sid. 5
- Notiser sid. 5-6

Ny broschyr:

“Miljörörelsen gör slutförvaringen säkrare”

MKG har tagit fram en ny broschyr som beskriver miljöorganisationernas roll i prövningsprocessen av ett slutförvar för använt kärnbränsle. En bild på broschyren hittar du på nyhetsbrevets baksida. Du kan beställa eller ladda ner broschyren från MKG:s hemsida.

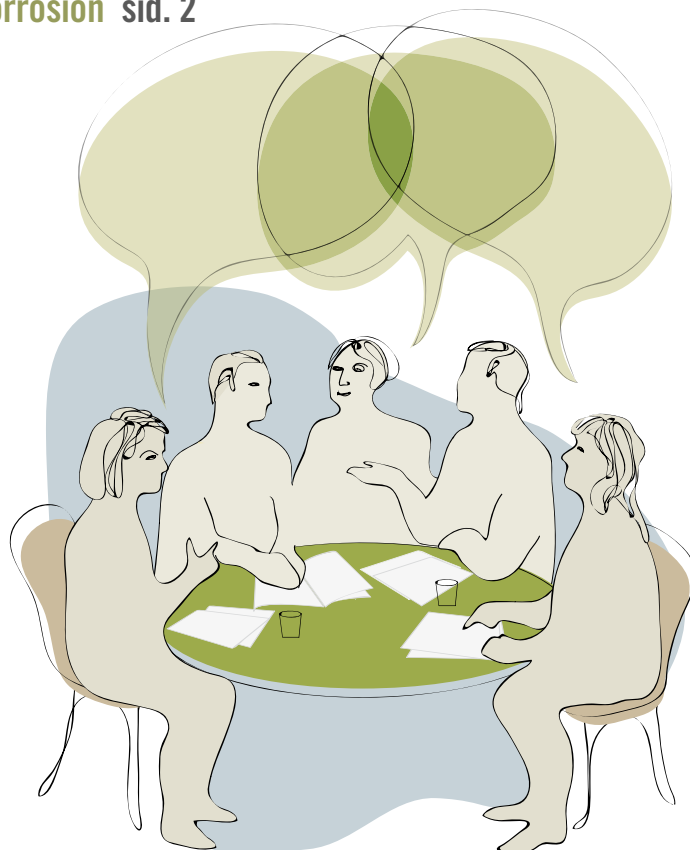

Illustration av Helena Duveborg i MKG:s nya broschyr.

Forts. från sid 1

Domstolen nämner processhinder i ny tidplan

tidsplaner. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det kommer fler kompletteringar i juni och att domstolen därefter avser pröva om det kan föreligga processhinder för vidare prövning. Domstolen skriver att följande ska göras mellan juni-oktober: "Mark- och miljödomstolen prövar frågan om ytterligare kompletteringsbehov och om de kompletteringar som begärs av myndigheter och organisationer är av sådan karaktär att processhinder

föreligger. Eventuellt hålls muntlig förberedelse i kompletteringsdelen. Eventuellt föreläggs SKB att komplettera ansökan. Om det anses erforderligt bereds SSM, övriga remissmyndigheter, organisationer och sakägare tillfälle att yttra sig avseende SKB:s komplettering."

Om processhinder föreligger kan det finnas skäl att avvisa ansökan. Att domstolen tar upp denna fråga i prövningen kan ses som en markering till bolaget att värdera sina strategier i

prövningen. Bolaget ifrågasätter väldigt många kompletteringskrav, även vissa av de krav som ställs av SSM. Bolaget vill inte att jämförelse med alternativa metoder, t.ex. djupa borrhål eller alternativa lokaliseringar, t.ex. en inlandslokalisering, görs fullt ut. Bolaget har dessutom stora problem med att hantera de kompletteringskrav som handlar om hur de konstgjorda barriärerna av koppars och lera kommer att fungera i en slutförvarsmiljö.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Fortsatta problem med kopparkorrosionsforskningen

Frågan om kopparkorrosion kan ske i en syrgasfri slutförvarsmiljö med processer som kärnavfallsbolaget SKB inte tar hänsyn till i slutförvarsansökan är fortfarande obesvarad. Bolagets nya forskningsrapport om kopparkorrosion i rent syrgasfritt vatten är av så dålig vetenskaplig kvalitet att Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att den inte borde ha publicerats. Strålsäkerhetsmyndigheten har startat en kvalitetsgranskning av bolagets vetenskapliga underlag för ansökan samtidigt som bolaget fortfarande arbetar med att ta fram kompletteringar.

KBS-metoden som kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB vill använda sig av i ett slutförvar för använt kärnbränsle befinner sig i en utdragen kris. De kopparkapslar som är tänkta att skydda det högaktiva använda kärnbränslet riskerar att korrodera i slutförvarsmiljön trots att det inte finns syre där. Detta eftersom vattnet i sig kan reagera med kopparytan. Att det är så har visats av oberoende forskare på KTH och även av forskare vid Studsvik som arbetat åt Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM. Trycket på kärnavfallsbolaget att själva undersöka frågan var så stor att ett forskningsprojekt påbörjades 2010 på Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet.

Uppsalaförsöket

Bolagets forskning i Uppsala har följts av en referensgrupp. I gruppen fanns representanter för kommuner och miljöorganisationer samt tre korrosionsforskare från KTH. Uppsalaforskarnas försök har dragit ut på tiden men i juni förra året fanns ett utkast till rapport. Två av KTH-forskarna lämnade referensgruppen under hösten för att de ansåg att rapporten inte tydligt nog redovisade de felkällor som fanns i försöken och att rapporten därmed inte

uppfyllde krav på vetenskaplighet. Trots denna kritik publicerades rapporten.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har granskat Uppsalaforskarnas arbete och skrivit ett öppet brev till forskarna. Efter att ha fått ett svar från forskarna, och efter att i januari kunnat ta del av den omdiskuterade presentation som forskarna gjorde på ett referensgruppsmöte i oktober, har MKG följt upp det första öppna brevet med ett nytt brev. I brevet visas tydligt att Uppsalaforskarna har använt fel stål i sin försöksutrustning, att det stål som använts har utgasat så mycket vätgas att försöksresultaten har blivit oanvändbara samt att den ytbehandling som Uppsalaforskarna använt för kopparkapslarna kan ha passiviserat kopparytan. Kärnavfallsbolaget SKB har trots detta använt forskningsresultaten som underlag till en lägesrapport till SSM om kopparkorrosion i rent syrgasfritt vatten. Referensgruppen är nu nerlagd.

Saknade kompletteringar

Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, har i sin prövning av slutförvarsansökan begärt ett antal kompletteringar om hur korrosion och andra processer kan påverka kopparkapslarna och hur kopparkorrosion kan påverka leran.

I december 2013 och februari 2014 lämnade bolaget in ett antal svar och lägesbeskrivningar till SSM. Dessa ska myndigheten granska för att se om de är tillräckligt kompletta. Enligt bolaget saknas nu bara två kompletteringar rörande korrosionsrisker. Förutom frågan om korrosion kan ske i syrgasfritt vatten så saknas en komplettering om korrosion från läckströmmar. Dessa läckströmmar kommer från den elkabel som går från Forsmark till Finland och de kan även påverka det existerande slutförvaret för kortlivat driftsfall, SFR. Kompletteringarna syrgasfri kopparkorrosion och korrosion från läckströmmar kommer enligt bolaget att levereras i juni.

Kvalitetsgranskning

SSM kommer under de kommande månaderna att genomföra kvalitetsgranskningar med hjälp av externa konsulter. De kommer att följa upp tidigare granskningar av SKB:s kopparkorrosionsforskning. De kommer också att kvalitetsgranska SKB:s modellering av grundvattenflöden i berget. Kärnavfallsbolaget har ett högt tryck på sig att visa att det finns vetenskapligt korrekt samt tillräckligt med underlag för att granskningen ska kunna fortsätta.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Stopp för artskyddsdispens

Efter en överklagan av Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, beslutade mark- och miljödomstolen den 8 januari att vilandeförklara den dispens från artskyddsförordningen som kraftindustrins kärnavfallsbolaget SKB fick av länsstyrelsen i juni 2013.

Trots att ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark är långt i från avgjord fick kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB dispens från artskyddsförordningen av Länsstyrelsen i Uppsala län i juni 2013. Platsen i Forsmark är ett värdefullt våtmarksområde med flera skyddade växt- och djurarter, och för att få bygga ett framtida slutförvar kräver lagen en dispens från förordningen. Bolaget ville genom en tidig och allmän dispens påskynda en eventuell byggstart genom att bl.a. flytta skyddade gölgrodors boplats till en nygjord göl.

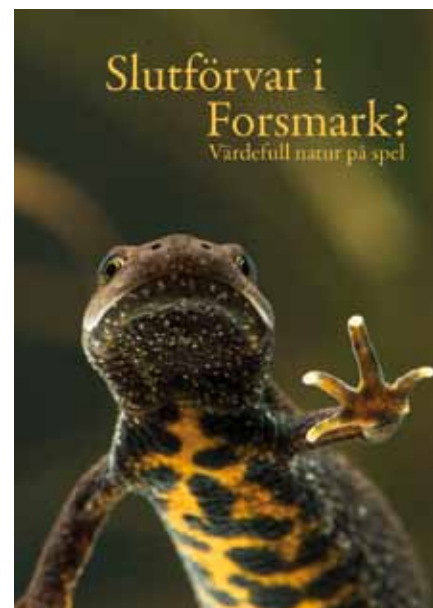
Naturskyddsföreningen och MKG ansåg att en sådan generell dispens var alldeles för tidigt att ge till bolaget. För-

eningarna överklagade länsstyrelsens beslut och vann frågan. Domstolen beslutade den 8 januari 2014 att dispensen skulle vilandeförklaras. Det betyder att dispensen inte kommer att komma att prövas igen förrän bolaget eventuellt har fått ett tillstånd att bygga slutförvar i Forsmark. Vilket det fortfarande är högst oklart om bolaget kommer att få.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Vill du veta mer om den unika och värdefulla naturen i Forsmark? Läs broschyren "Slutförvar i Forsmark? - Värdefull natur på spel" som du hittar på MKG:s hemsida.

www.mkg.se/broschyren

Hur ska ansökan om SFR 2 prövas?

Snart planerar kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB att lämna in en ansökan om att få bygga ett nytt slutförvar kortlivat rivningsavfall från kärnkraftverken, SFR 2. Bolaget vill bygga det nya SFR 2 som en tillbyggnad av det nuvarande slutförvaret för kortlivat driftsavfall från kärnkraften, SFR. SFR ligger under havet en bit utanför Forsmarks kärnkraftverk. En viktig fråga är om det nya SFR 2 är att anse som en helt ny anläggning som ska prövas fullt ut vad gäller plats- och metodval.

Kraftindustrins kärnavfallsbolag, SKB, driver sedan 1988 ett slutförvar för kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt driftsavfall, SFR, 50 meter under havsbotten utanför Forsmark. För att bolaget i framtiden även ska kunna ta emot bl.a. över 100 000 m³ rivningsavfall från kärnkraftverken förbereder bolaget en tillståndsansökan om ett nytt slutförvar, SFR 2, som en tillbyggnad av det befintliga förvaret.

Ny anläggning

Det har pågått ett samråd inför ansökan under några års tid och det senaste samrådsmötet ägde rum den 1 februari. Inför och i samrådet har Strålsäkerhetsmyndigheten, Östhammars kommun, Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, framfört att prövningen av SFR 2

måste göras som om det är fråga om ett helt nytt slutförvar. Detta innebär en förutsättningslös prövning av förvaret inklusive lokalisering och val av metod.

Detta motsätter sig kärnavfallsbolaget som bara vill att en kommande prövning ska gälla den begränsade frågan om en utbyggnad av en befintlig anläggning, något som bolaget kan få svårt att få gehör för i prövningen. Bolaget arbetar nu med att omarbete ansökan för att ta hand om synpunkter som framförts i samrådet och ansökan, som ursprungligen skulle skickats in den 31 mars, kommer att skickas in senare i vår. Senaste uppgift är den 7 maj.

Som en del i ambitionen att få ansökan nervärderad till att endast gälla en utbyggnad av befintlig anläggning gjorde kärnavfallsbolaget en hemställan till regeringen i januari 2013 för att få

regeringen att avstå från den obligatoriska överprövningen av ansökan som gäller enligt miljöbalken. Då skulle kommunen förlora sin möjlighet till veto. Efter kritik i samband med sista samrådsmötet har bolaget dragit tillbaka sin hemställan.

Prövningen av SFR 2 kommer att bli intressant. Dels är det av vikt att alternativa lokaliseringar och metoder hanteras på ett fullgott sätt. Det nuvarande SFR miljöprövades enligt en helt annan lagstiftning och vid en tid då det fortfarande ansågs som acceptabelt att låta utspädning av radioaktivitet i Östersjön vara en del av säkerhetskonceptet. Hur ska myndigheten och domstolen se på den frågan på 2010-talet?

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Ska staten stå för avfallskostnaderna?

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, stödjer det övergripande upplägget i förslaget om ett nytt finansieringssystem för hanteringen av kärnavfall och rivning av reaktorer. I ett remissvar varnar föreningarna samtidigt för de detaljerade förslagen som presenterats. Dessa verkar ha kompromissats fram i avsikt att minska kraftindustrins kostnader. Om förslagen genomförs finns det en fortsatt hög risk för att staten långsiktigt måste stå för industrins kostnader.

Det nuvarande finansieringssystemet för hanteringen av kärnavfall och rivning av reaktorer har stora brister och det finns en stor risk att det kommer att finnas för lite pengar i kärnavfallsfonden. I juni 2013 lämnade Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, in en slutrapporten till regeringen från det utredningsarbete som myndigheten genomfört, tillsammans med Riksgälden och Kärnavfallsfonden, för att ta fram ett nytt finansieringssystem. Utredningens mål har varit att föreslå förändringar för att minska risken för att staten, d.v.s skattebetalarna, ska stå för industrins kostnader.

Rapporten har skickats på remiss

av Miljödepartementet och i sitt remissvar den 31 januari varnar Naturskyddsföreningen och MKG för att rapportens förslag innebär fortsatt höga risker för staten. Föreningarna stödjer de övergripande principerna som framförs i rapporten men de förändringsförslag som framförs på detaljnivå stödjer inte utredningens syften. Förändringsförslagen verkar syfta till att hålla kraftindustrins kärnavfallsavgift fortsatt låg. Inte till att minska statens risk. Bland annat föreslår SSM att man ska räkna med att alla reaktorer ska drivas i 50 år och att medel från kärnavfallsfonden ska kunna placeras i mer riskfyllda aktier. Med

tanke på hur stora osäkerheterna är över kärnavfallens kostnader i framtiden och hur mycket kärnkraftsel som kommer att produceras borde kärnavfallsavgiften snarare höjas rejält från dagens 2 öre per kWh till upp mot 10 öre per kWh menar föreningarna.

Nu ska förslagen till ny finansieringslagstiftning hanteras av regeringen. Samtidigt förbereder myndigheten ett förslag till avgifter för 2015-2017 utgående från den gamla lagstiftningen.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Kunskap om kärnavfallsfrågor

Kärnavfallsrådet och Strålsäkerhetsmyndigheten har undersökt kunskaperna hos riksdagsledamöter respektive allmänheten i kärnavfallsfrågor.

Regeringens rådgivande organ, Kärnavfallsrådet, har beställt en undersökning med telefonintervjuer med samtliga riksdagsledamöter för att undersöka kunskapsnivån gällande frågor om slutförvaring av använt kärnbränsle. Den 8 april presenterades resultaten på ett seminarium i Stockholm. På seminariet presenterade även Strålsäkerhetsmyndigheten en enkätundersökning som genomförts om kunskapsnivån i liknande frågor hos allmänheten.

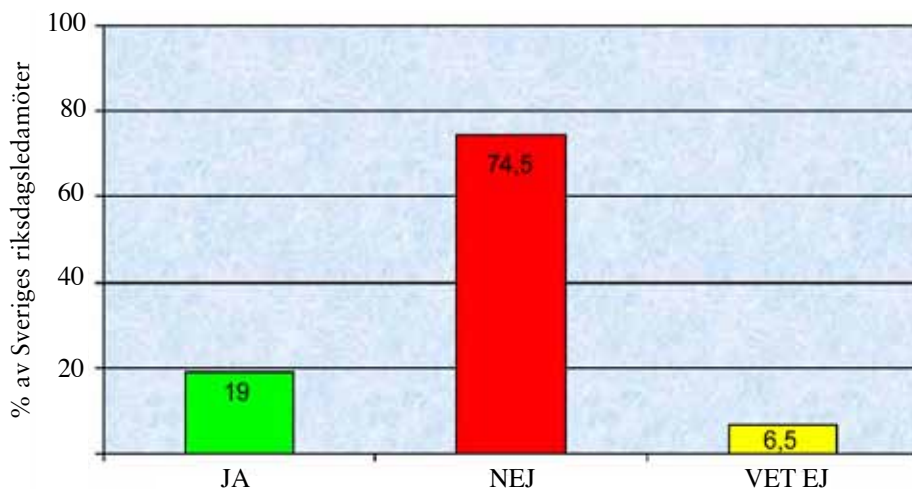
Kännedomen om kraftindustrins föreslagna slutförvaringsmetod med kopparkapslar är större än den föreslagna platsen för slutförvaret och hur det slutgiltiga beslutet om slutförvaring ska fattas. Kärnavfallsrådets ledamot Jenny Palm, som ledde undersökningen och som är professor i teknik och social förändring på Linköpings universitet, ställde sig frågan i fall den tekniska aspekten fått för stort utrymme. Till exempel visste 61 % riksdagsledamöter om att kopparkapslar planerades användas i ett slutförvar, men bara 41 % kände till att regeringen kommer att

fatta det slutgiltiga beslutet. Hela 26,5 % trodde att det var riksdagen. Jenny Palm resonerade kring vad som borde diskuteras i det offentliga samtalet och hur det diskuteras? När vi ut och skapar engagemang när vi pratar om kopparkapseln? En viss teknisk kunskap

kan vara en förutsättning och ge trygghet i diskussionerna men detaljkunskaper har getts för stort utrymme. Hon ser ett behov av ett politiskt ställningstagande utan teknisk information.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Tycker du att vi bör överlåta till experter på kärnavfall att besluta om hur vi ska hantera vårt använda kärnavfall?

Diagrammet finns i Kärnavfallsrådets presentation med resultat som redovisades på seminariet 8 april. Ladda ner hela presentationen på MKG:s hemsida.

Problem med den svenska modellen

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har i sin granskning av kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB:s forskningsprogram, Fud-13, analyserat den svenska kärnavfallsmodellen i sin helhet och ser stora problem. Strålsäkerhetsmyndigheten anser att Fud-13 lever upp till lagens krav. Regeringen ska besluta om forskningsprogrammet till hösten.

Enligt kärntekniklagen ska kärnkraftverkens tillståndshavare vart tredje år ta fram ett forskningsprogram för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivningen av kärnkraftsreaktorerna. Senaste programmet, Fud-13, lämnades in till Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, i höstas och har varit ute på remiss.

Naturskyddsföreningen och MKG skickade in sina remissynpunkter till SSM i slutet av förra året. Föreningarna redovisade, förutom sina synpunkter direkt kopplade till innehållet i forskningsprogrammet, också en helhetsbild av

läget inom kärnavfallsområdet. Det finns enligt föreningarna stora problem med den svenska modellen för genomförande, och finansiering av, slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av kärntekniska anläggningar. Problemen rör både slutförvarsprojektet för använt kärnbränsle, slutförvaret för kortlivat avfall SFR och finansieringssystemet.

Efter en egen granskning och efter att ha tagit del av remissinstansernas synpunkter skickade SSM den 28 mars 2014 ett yttrande till regeringen över Fud-13. Myndigheten anser att forsk-

ningsprogrammet uppfyller lagen och föreslår att regeringen godkänner programmet. SSM anser dock att regeringen ska ställa som villkor att bolaget inför redovisningen av nästa forskningsprogram, Fud-16, fortsatta samråda med myndigheten i frågor som rör avvecklingsplaner och rivningsstudier. Efter att även Kärnavfallsrådet i juni har lämnat in ett yttrande över forskningsprogrammet ska regeringen till hösten ta ett beslut om programmet.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Notiser

ESS måste säkra sin avfallshantering

Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt prövar för närvarande ansökan om ny kärnforskningsanläggning i Lund, European Spallation Source, ESS. Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, har ett yttrande sig över ansökan till domstolen. Det är enligt SSM angeläget att bolaget redovisar en plan för hur det radioaktiva avfallet ska hanteras och finansieras. SSM ser dock inte detta som något hinder för att domstolens huvudförhandling kan ske.

Kraftig jordbävning nära Forsmark

I samband med att inlandsisen drog sig tillbaka från trakterna kring Bollnäs för 9500 år sedan blev det stora rörelser i berget. Forskare från Sveriges geologiska undersökning, SGU, har nu hittat förskjutningar på 5-6 meter i berget som resultat av en stor jordbävning. Dessutom har nya mätningar visat att en stor jordbävning har inträffat i Vättern. Fynden är av stor betydelse då jordbävningar under kommande istider kommer att vara stora riskmoment för ett slutförvar för använt kärnbränsle.

Återvinning av radioaktiva metaller

Den 8-10 april arrangerade bolaget Studsvik AB, i samarbete med internationella kärnenergiorganet IAEA och kärnkraftsbyrån NEA en internationell konferens om återvinning av material, bl.a. metaller, från skrotning av kärntekniska anläggningar. Studsvik AB smälter ner radioaktiva metalldelar från kärnkraftsreaktorer efter det att yttlig kontaminering avlägsnats. Om radioaktiviteten i den metall som kommer ur smältugnen ligger under vissa gränsvärden kan metallen friklassas och

säljas på den öppna metallmarknaden. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, anser att det är bra att metaller återvinns, men att den friklassade metallen ska kunna spåras efter friklassning och endast användas för särskilda produkter.

Kärnavfallsrådets kunskapslägesrapport 2014: Forskningsdebatt, alternativ och beslutsfattande

Den 6 mars överlämnade regeringens rådgivande organ i kärnavfallsfrågor, Kärnavfallsrådet, sin årliga kunskapslägesrapport till miljöminister Lena Ek. Syftet med rapporten är att "belysa de frågor som Kärnavfallsrådet anser särskilt relevanta, och klargöra Kärnavfallsrådets synpunkter i dessa". Årets rapport tar i första hand upp den vetenskapliga oenighet som fortfarande pågår kring forskningen om kopparkorrosion. Rapporten beskriver också kunskapsläget för den alternativa metoden djupa borrhål. Rådet ser många fördelar med att använda metoden men konstaterar att det återstår att visa ännu mer i detalj att metoden är säker.

Notiserna fortsätter på sid 6

Svenskt plutonium till Storbritannien

Den 18 december lämnade kärnkraftsbolaget OKG in en ansökan till Strålsäkerhetsmyndigheten om att få överföra ägandet av 834 kg separerat plutonium till Storbritannien. Plutoniumet kommer från upparbetning av 140 ton använt kärnbränsle som fraktades till Sellafield på 70- och 80-talet. Myndigheten har yttrat sig till regeringen över ansökan och anser att OKG bör få överlåta plutoniumet. Huruvida Storbritannien kommer att använda plutoniumet i eget MOX-

bränsle är dock osäkert. Vill den brittiska regeringen satsa pengar på en ny MOX-fabrik när den förra var en teknisk och ekonomisk katastrof? Dessutom förutsätter MOX-användning i Storbritannien att det byggs nya reaktorer i landet och att ägarna av dessa reaktorer kan förmås att använda MOX-bränsle i stället för vanligt bränsle. Av intresse för denna fråga är även att Strålsäkerhetsmyndigheten i slutet av mars krävde att Studsvik skulle förbättra rutinerna för friklassning.

Läs mer om nyheterna på www.mkg.se

LÄS MKG:s NYA BROSCHYR:

“Miljörörelsen gör slutförvaringen säkrare”

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har tagit fram en ny broschyr som beskriver miljöorganisationernas roll i prövningsprocessen av att slutförvar för använt kärnbränsle. Beställ eller ladda ner broschyren från MKG:s hemsida:

www.mkg.se

Boka in den 3 juni!

MKG-seminarium med internationella gäster

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, förbereder ett seminarium med internationella gäster på eftermiddagen den 3 juni i Stockholm berätta om. De ska berätta om:

Forskningen om slutförvarsmetoden djupa borrhål

och

Den tyska kärnavfallssituationen

Håll utkik efter en separat inbjudan

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG är ett samarbete mellan Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Naturskyddsföreningen Uppsala län och Oss (Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar). MKG erhåller stöd ur kärnavfallsfonden.

Norra Allégatan 5 | 413 01 Göteborg
Telefon: 031-711 00 92 Fax: 031-711 46 20
E-post: [info \[at\] mkg.se](mailto:info@mkg.se)
<http://www.mkg.se>